

N:o 23.

Ank. till Riksd. kansli den 27 febr. 1888, kl. 2 e. m.

*Lagutskottets utlåtande, i anledning af väckt motion om ändring i gällande lagbestämmelser rörande ränta å försträckningar i penningar.*

Till lagutskottets handläggning har Andra Kammaren hänvisat en inom nämnda kammare af herr *M. Andersson* i Löfhult, med hvilken herr *A. G. Jönsson* instämt, afgifven motion, n:o 74, hvari hufvudsakligen anføres:

Det vore allmänt bekant, att de svenska näringarne, såväl jordbruk som fabriker och handtverkerier, för närvarande arbetade under ogynnsamma förhållanden. Orsakerna härtill vore flera, och en bland dessa orsaker vore den höga ränta, som enligt nu gällande lag erlades med sex procent och för kortare betalningstid med vida högre procent. Om räntan genom lag bestämdes till lägre procent, skulle det verka mycket nyttigt för näringarne; och äfven kapitalister och banker skulle ej förlora, utan genom näringarnes uppblomstring snarare vinna derpå.

På grund af hvad han sålunda anført, föreslår motionären, att Riksdagen ville bestämma, »det ingen långifvare är berättigad att uppbära högre ränta eller afgäld än 4½ procent årligen, då inteckning eller pant lemnas, och högst fem procent årlig ränta, då icke inteckning eller pant lemnas.»

I 6 § af 9 kapitlet handelsbalken stadgas, bland annat: »Ingen tage eller låte förskrifva sig större ränta, än sex för hundra om året. Hvar som det gör, eller tager ränta på ränta, hafve förbrutit

hela räntan, och böte tiondedelen af hufvudstolen åt de fattiga.» Denna bestämmelse undergick, efter en omsorgsfull utredning af den så kallade finanskomitén och på rikets ständers förslag, ändring genom förordningen den 13 september 1864, hvilken lyder: »Hvad i 9 kap. 6 § handelsbalken är stadgadt om förbud att taga eller låta förskrifva sig större ränta, än sex för hundra om året, ege ej tillämpning vid försträckning, som mot förskrifning, utan säkerhet af in-teckning i fast egendom eller pant af i sådan egendom in-tecknad-t skuldebref, lem-nas på viss tid, ej öfverstigande sex månader.»

De skäl, hvilka såväl då framhöllos, som ock i allmänhet kunna andragas för frihet i ränteaftalet, äro hufvudsakligen: att då ränta ej är annat än ersättning för nyttan af försträckta medel, och denna måste, under de ständigt och i oändlighet vexlande förhållanden inom alla näringsgrenar, der kapital användes, blifva vexlande, lagstiftaren ej synes böra mera vid detta än vid andra aftal inskränka parternas frihet att öfverenskomma om villkoren vid aftalet; att räntans storlek, hvilken ock kan betecknas såsom priset på penningar, helt naturligt bestämmes af förhållandet mellan tillgång och efterfrågan på kapitalmarknaden; samt att, enligt hvad erfarenheten visat, ett uppdrivande af räntan, som skäligen kan kallas ocker, icke kan, der lånesökandens ställning är sådan, att han måste på hvad villkor som helst skaffa sig penningar, förekommas genom lagbestämmelser om en viss räntefot, enär långifvaren i dylika fall lätt kan finna utvägar att kringgå lagen.

Det torde äfven böra erinras, att räntan, sedan densamma genom 1864 års förordning för vissa fall frigafs, ingalunda i allmänhet röjt någon benägenhet att stiga öfver det bestämda maximum af sex procent, utan fast mera visat ett temligen jemnt nedåtgående, hvilket just på senaste tiden fortgått med en öfverraskande snabbhet.

Utskottet får på sålunda anförda skäl hemställa,  
att motionen måtte lemnas utan vidare afseende.

Stockholm den 27 februari 1888.

På lagutskottets vägnar:

C. A. SJÖCRONA.

---

Herr A. Göransson i Åsen har begärt få här antecknad, att han, på grund af ledighet från riksdagsgöromålen, icke deltagit i ärendets slutliga behandling inom utskottet.

---